

اقتصاد ایران

باشگاه اقتصاد

انتشار مطالب فضای مجازی در این صفحه به معنای تأیید همه آنها نیست

پولی و بانکی

- تلفن: ۸۸۷۶۱۷۲۰ • نامبر: ۸۸۷۶۱۲۵۴ • ارتباط مردمی: ۸۸۷۶۹۰۷۵
- پیامک: ۳۰۰۰۴۵۱۲۱۳ • نشانی: تهران خیابان خرمشهر، شماره ۲۰۸
- صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۳۸۸ • امور مشترکین: ۸۸۷۴۸۸۰۰
- چاپ: چاپ ایرانیان
- سازمان آگهی‌های روزنامه ایران: دارندة گواهینامه ایزو ۹۰۰۱ از شرکت NISCERT
- پذیرش سازمان آگهی‌ها: ۱۸۷۷ (۰۲۱)
- انتشارات مؤسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران: ۸۸۵۴۸۸۹۲۰۵

- صاحب امتیاز: خبرگزاری جمهوری اسلامی
- مدیر مسئول: محمدحسن روزی طلب
- جانشین مدیر مسئول: مهدی مهرپور

طبق اعلام بانک مرکزی ایران، منابع ارزی کشور در کره جنوبی به ارز وون انباشته و بلوکه شده بود و به دلیل کاهش ارزش وون نسبت به دلار در مدت زمان بلوکه ماندن منابع، ارزش آن از ۷ میلیارد دلار به ۶ میلیارد دلار کاهش یافت و ایران یک میلیارد دلار ضرر کرد. اما آیا این خسارت یک میلیارد دلاری ناشی از عدم احیای برجام بود یا اتفاقاً فروش نفت در سازگار تعیین شده توسط برجام؟

جهت استحضار آقای همتی، پول بلوکه شده ایران در کره جنوبی عمده‌تاً حاصل فروش میعانات گازی به این کشور در دوره ریاست‌جمهوری ترامپ بوده است، دوره‌ای که رئیس‌جمهور وقت آمریکا هنوز از توافق هسته‌ای خارج نشده، اما محدودیت‌هایی را علیه فروش نفت ایران اعمال کرده بود. در نتیجه میعانات گازی ایران ذیل چهارچوب برجام فروخته می‌شد و پول حاصله در کره جنوبی انباشته شد و تبدیل آن هم به ارز دیگری به دلیل شروط ایالات متحده ممکن نبود. بعد از خروج آمریکا نیز دولت وقت ایران گمان می‌کرد اروپا به وعده‌هایی که داد، می‌تواند عمل کند و قرار نیست منابع نفتی ایران بلوکه شود، لذا همچنان میعانات به کره فروختیم و پولی دریافت نکردیم.

در نتیجه افت ارزش یک میلیارد دلاری منابع صادرات نفت ایران در کره جنوبی بدین معناست که بازیگری نفتی ایران ذیل ساختار «برجام» و تحت نظارت آمریکا منجر به کاهش ۱۴ درصدی ارزش درآمد نفتی کشور شده و تازه پول با تأخیر چندساله به کشور بازمی‌گردد. قابل توجه کسانی که به تخفیف ۵ تا ۱۰ درصدی روی قیمت نفت ایران برای دور زدن تحریم ایراد می‌گیرند ولی هزینه‌سازی برجام را سانسور می‌کنند.

برجام دلیل اصلی بلوکه شدن و افت ارزش درآمدهای نفتی ایران است

بطور کلی بلوکه شدن درآمدهای نفتی ایران، حاصل فروش نفت در ذیل ساختار برجام و تحت نظارت آمریکا بوده است و پول محموله‌های نفت فروخته شده در شرایط تحریم با شبکه ترانستی به کشور بازمی‌گردد. پیش‌تر بیژن زنگنه وزیر سابق نفت در مصاحبه (تصویر زیر) ۱۱ بهمن سال ۹۹ گفته بود: ما در دوره تحریم طلبی نداریم و طلب‌های نفتی برای دوره پیش از تحریم است، زیرا آنها در سیستم رسمی بوده و باقی مانده و در عراق، کره جنوبی، ژاپن و امارات مسدود شده است.

همچنین در دوره اجرای برجام اظهارنظرهای متفاوتی از مسئولان داخلی و خارجی (تصاویر زیر) نسبت به عدم امکان وصول مطالبات نفتی ایران در بانک‌های خارجی وجود دارد که نشان می‌دهد برجام و ساختار تعبیه شده در درون آن توسط آمریکا، دلیل اصلی بلوکه شدن اموال نفتی ایران در بانک‌های مختلف و افت ارزش آنها بوده است.

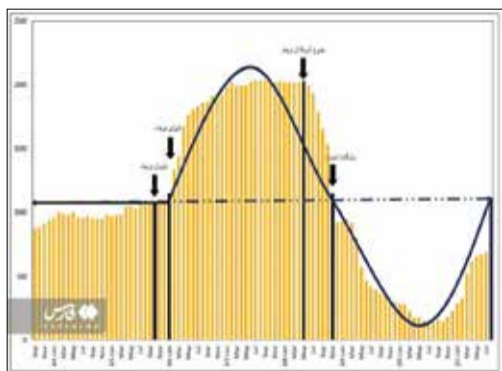
در مجموع، طبق آمار اوپک برجام تأثیر مثبتی بطور کلی بر افزایش فروش نفت ایران نداشت و همچنین بلوکه شدن و افت درآمد نفتی بلوکه شده ایران نیز دقیقاً محصول فروش نفت در سازگار تعبیه شده در برجام بود. البته ظاهراً این موضوعات چندان برای طرفداران برجام مهم نیست و آنها علاقه به عدس‌سازی بر مبنای روایه‌های خود دارند نه واقعیت و تجربه گذشته.

۲ گاف همتی با چاشنی آرزوهای برجامی

باید پذیرفت که برجام ذاتاً یک توافق کوتاه‌مدت است و این توافق کوتاه‌مدت در ابتدا به نفع صادرات نفت ایران کار می‌کند و سپس همزمان با تخریب شبکه مخفی فروش نفت ایران، بعد از رسیدن به نقطه خروج آمریکا، اثر منفی خود را بر رقم صادرات نفت کشور می‌گذارد.

در واقع طبق تجربه قبلی (تصویر زیر)، تنها کارکرد برجام تبدیل نمودار خطی صادرات نفت ایران به نمودار سینوسی با همان میانگین سابق بوده است. در نتیجه احیای برجام در مجموع نمی‌تواند منجر به افزایش درآمد نفتی ایران شود و افزایش درآمد ۳۶ میلیارد دلاری بیشتر مربوط به رویاپردازی برجامیون بوده تا واقعیت آنچه اتفاق افتاده است.

هزینه برجام بیش از هزینه دور زدن تحریم‌ها شد

عبدالناصر همتی همچنین در ادامه در توییتی دیگر (تصویر زیر) ادعا کرد: پرسیدم چرا با تعلل در انجام توافق، ظرف دو سال کشور را از ۷۲ میلیارد دلار درآمد نفتی کشور محروم کردید؟ به جای پاسخ گفتند چرا از آزادی منابع در کره جنوبی ناراحتید؟! تازه معلوم شده است یک میلیارد آن هم در طول ۲ سالی که خبر درمانی می‌کردند، آب رفته است! یعنی جمعاً شد ۷۲+۷۲=۱۴۴ میلیارد دلار عدم‌النفع.

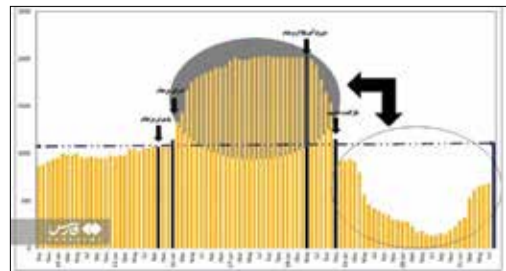
موضوع اساساً ارتباطی به آزادسازی منابع بلوکه شده ندارد. البته طبق اعلام وزارت امور خارجه، ایران به دارایی‌های آزاد شده خود دسترسی کامل و مستقیم خواهد داشت و بانک‌های ایرانی کنترل کامل روی آن دارند و می‌توانند کالا و خدمات را بدون هیچ محدودیتی خریداری کنند.

آیا احیای برجام باعث افزایش ۳۶ میلیارد دلاری درآمد نفتی می‌شود؟

اما ادعای دیگر عبدالناصر همتی که ضرورت دارد مورد بررسی قرار بگیرد، ناظر به عدم‌النفع سالانه ۳۶ میلیارد دلاری ایران از عدم فروش نفت به دلیل احیا نشدن برجام است. در واقع ایشان ادعا می‌کند که احیای برجام می‌تواند درآمد فروش نفت ایران را دو برابر کرده و به میزان سالانه ۳۶ میلیارد دلار به افزایش درآمد نفتی ایران کمک می‌کند، اما آیا این ادعا صحت دارد؟ برای پاسخ می‌توان به تجربه برجام اشاره کرد.

طبق آمار اوپک (تصویر زیر)، صادرات نفت ایران قبل از پذیرش برجام حدود ۱ میلیون بشکه در روز بوده است. با امضای برجام عدد صادرات نفت به ۲ میلیون بشکه افزایش یافت و سپس بعد از خروج آمریکا از برجام، این رقم به کمتر از ۱۰۰ هزار بشکه در روز رسید. هر چند برجام در طول دوره حیات خود تأثیر مثبتی بر صادرات نفت ایران داشت اما در دوره اجرا هزینه‌ای بر فروش نفت بر جای گذاشت که خود را بعد از خروج آمریکا از برجام نشان داد. در دوره اجرای برجام، تمامی شبکه دور زدن تحریم نفتی کنار گذاشته شده و افشا شد و این موضوع سبب شد با خروج آمریکا، ایران زیرساختی برای دور زدن تحریم نداشته و صادراتش به کمتر از ۱۰۰ هزار بشکه افت کند. بدین ترتیب هزینه برجام در لو رفتن شبکه فروش، فایده آن در دوره کوتاه اجرای برجام را از بین برد.

طبق آمار اوپک، میانگین صادرات نفت ایران در دولت یازدهم و دوازدهم ۱/۱ میلیون بشکه در روز بود که این رقم فقط ۱۰۰ هزار بشکه از میزان صادرات قبل از پذیرش برجام بیشتر بود و از فروش فعلی نفت در دولت سیزدهم هم با اختلاف کمتر است.

طبق آمار اوپک، برجام در مجموع تأثیر مثبتی بر افزایش فروش نفت و درآمد نفتی ایران نداشت و اتفاقاً صادرات نفت ذیل ساختار تعبیه شده توسط آمریکا در این توافق منجر به بلوکه شدن درآمد نفتی ایران در کره جنوبی و افت یک میلیارد دلاری آن شد.

همزمان با آزادسازی منابع بلوکه شده نفت ایران در کره جنوبی روایت‌های مختلفی پیرامون این قضیه در رسانه‌ها شکل گرفت. نکته جالب توجه این بود که آزادسازی منابع ایران بدون پذیرش محدودیت‌های هسته‌ای و بدون اجرای برجام و FATF رقم خورد و از این منظر محل چالش قرار گرفت. در این راستا عبدالناصر همتی رئیس اسبق بانک مرکزی در توییتی (تصویر زیر) عنوان کرد: می‌گویند ۶ میلیارد دلار را «بدون برجام و بدون FATF» آزاد کردیم! الان باید خوشحال باشیم که با مجوز آمریکا از منابع خود برای غذا و دارو استفاده خواهیم کرد؟ نوعی خنثی‌سازی تحریم‌هاست؟ چرا نمی‌گویید: طی ۲ سال، هر ۲ ماه، از ۶ میلیارد و جمعاً از ۷۲ میلیارد دلار درآمد نفتی محروم شدیم!

پیش‌تر خبرگزاری فارس در گزارشی با عنوان «پروژه جدید برجامیون برای تخریب دلارزدایی با کلیدواژه نفت در برابر غذا» به این موضوع پرداخته بود که دلارزدایی به چه معناست و چگونه برجامیون که روزگاری خودشان به دنبال اجرای سازگار اینستکس اروپا و صادرات نفت در ازای دریافت کالای اساسی از کشورها بودند، حالا منتقد شده‌اند؟ مباحث ابتدایی ایشان بیشتر جنبه ژورنالیستی زرد را داشته که تکرار آن از شأن رئیس اسبق بانک مرکزی به دور است.

اما اجمالاً اندک سواد اقتصادی کافی است که بدانیم آزادسازی منابع بلوکه شده ایران در کره جنوبی هیچ ارتباطی به دلارزدایی و خنثی‌سازی تحریم و مسائلی از این دست ندارد. دلارزدایی یعنی ایران وابستگی‌اش به ارز دلار، به ارزهای وابسته به دلار مثل درهم و یورو و نظامات ارزی دلاری کاهش پیدا کند و این